

Nr 38.

Ankom till riksdagens kansli den 31 mars 1919 kl. 4 e. m.

Utlåtande i anledning av väckt motion om skrivelse till Kungl. Maj:t angående beredande åt arrendatorer, torpare och deras vederlikar av utsträckt rätt till jakt och fiske för husbehov.

(2:a avd.)

I en inom andra kammaren väckt, till jordbruksutskottets förberedande behandling hänvisad motion, nr 80, har herr *Vennerström* hemställt, att riksdagen måtte anhålla, att Kungl. Maj:t ville verkställa utredning, huruvida och i vad mån utsträckt rätt till jakt och fiske för husbehov må, utan skada för en rationell jakt- och fiskevård, kunna beredas arrendatorer, torpare och deras vederlikar samt för riksdagen framlägga det förslag, vartill utredningen kan föranleda.

Beträffande de skäl, som anförts till stöd för denna framställning, hänvisas till motionen.

Enligt 6 § andra stycket i lagen den 8 november 1912 om rätt till jakt samt 11 § i lagen den 27 juni 1896 om rätt till fiske gäller för närvarande, att brukare, där ej annorlunda avtalas, äger nyttja den jakt och det fiske som hör till den till brukande upplåtna jorden. För vissa delar av Norrland och Dalarna har dock avtalsfriheten beträffande arrendators rätt att fiska genom 23 § i lagen den 25 juni 1909 om arrende av viss jord å landet i Norrland och Dalarna inskränkts därhän, att arrendatorn ej må förbjudas att för husbehov nyttja det fiske, som hör till den arrenderade jorden, i vidare mån än såvitt angår visst fiske-

Utskottet.

Bihang till riksdagens protokoll 1919. 10 saml. 27 häft. (Nr 38—39.)

vatten, där särskilda åtgärder av jordägaren vidtagits till fiskets förbättrande.

Frågan om utsträckning av arrendatorers, torparens och deras vederlikars rätt till jakt och fiske för husbehov behandlades vad angår Norrland och Dalarna av 1918 års lagtima riksdag i anledning av motion i andra kammaren, nr 206, av herr Vennerström, som då hemställde, att riksdagen måtte besluta antaga följande förändrade lydelse av 23 § i lag om arrende av viss jord å landet inom Norrland och Dalarna:

»§ 23. Ej må arrendator förbjudas att för husbehov utöva den rätt till jakt och fiske, som hör till den arrenderade jorden.

Där den arrenderade jorden utgör allenast en del av en fastighet, vare arrendatorn jämväl berättigad att till husbehov begagna den rätt till jakt och fiske, som hör till den övriga fastigheten.»

Motionen hänvisades till förberedande behandling av lagutskottet. Inom detta voro meningarna delade. Majoriteten ansåg, att ett frigivande av jakten och fisket i den utsträckning, motionären föreslagit, utan tvivel skulle hämma utvecklingen av jakt och fiske och därigenom för landet medföra ur folknäringspunkt menliga påföljder, varjämte framhölls, att en obegränsad rätt för arrendatorn till jakt skulle utgöra ett bestämt hinder för främjandet av en rationell jaktvård. På grund av huvudsakligen dessa skäl hemställde utskottet om avslag å motionen.

Denna utskottets hemställan vann bifall av första kammaren, men avslogs av andra kammaren, som i stället biföll en vid utlåtandet fogad reservation, vari begärdes utredning, huruvida och i vad mån utsträckt rätt till jakt och fiske för husbehov kunde, utan skada för en rationell jakt och fiskevård, beredas arrendatorer och deras vederlikar i Norrland och Dalarna.

Motiveringen till denna reservanternas hemställan var av följande lydelse:

»De förhållanden angående arrendatorers rätt att till husbehov idka fiske, som enligt lag äro gällande i Norrland och Dalarna, hava förut blivit påtalade i riksdagen. Och bland arrendatorena ej blott inom Norrland och Dalarna utan även inom andra delar av landet har försports och förspörjes missnöje över de stränga och ofta onödiga inskränkningar som på olika sätt genomförts å dessa områden. Dessa inskränkningar, införas ej blott för att uppehålla en god jakt- och fiskevård eller för att främja dessa näringars utveckling — mot vilket ingen vill vända sig — utan jämväl för att icke säga ofta i andra syften. På sina håll idkas nu jakten och fisket t. o. m. mera ur ren nöjessynpunkt än som nyttig verksamhet, och det torde näppeligen vara på sin plats att på grund därav onödiga inskränkningar förekomma mot de fattiga odlarnas och brukarnas naturliga och rimliga rätt att genom jakt och fiske få upphjälpa sitt klena kosthåll. Frågan är av så pass vikt, att den bör ägnas nödig uppmärksamhet.

Vi skulle helst önska, att en utredning för hela riket komme till stånd om bättre rätt för arrendatorer, torpare och vederlikar att idka jakt och fiske till husbehov å arrenderad mark samt å större skogsmarker och därtill hörande vattendrag och sjöar, ligande under arrendegivarens ägor, men, enär motionärerna inskränkt sig till att yrka åtgärder blott för Norrlands och Dalarnas del, nöja vi oss nu med att hemställa, — — — —.»

Utskottet finner även för sin del frågan om beredande åt arrendatorer, torpare och deras vederlikar av utsträckt rätt till jakt och fiske för husbehov behjärtansvärd. Tydligt är det av icke obetydlig vikt för dessa personers uppehälle att äga lagbestämd rätt till jakt och fiske för husbehov.

Såsom av lagutskottet vid 1918 års lagtima riksdag anfördes, kunna emellertid, med hänsyn till främjandet av en rationell jakt- och fiskevård, betänkligheter göras gällande mot att medgiva en dylik rätt. Betingelserna för en rationell jakt- och fiskevård äro dock mycket olika för olika delar av landet. Vad angår Norrland och Dalarna med dessa landsdelars stora ödevidder torde nämnda betingelser ofta icke vara synnerligen stora, varför det vill synas, att där en utsträckning av arrendatorernas och deras vederlikars jakt- och fiskerätt skulle kunna medgivas. — För de sydligare, mera tätt bebyggda delarna av landet synes däremot en rätt för arrendatorer och vederlikar till jakt i den omfattning, motionären föreslagit, kunna utgöra ett bestämt hinder för främjandet av en rationell jakt- och fiskevård. Beträffande sistnämnda landsdelar kan utskottet därför icke biträda motionen.

På grund av vad sålunda anförts, får utskottet hemställa,

att riksdagen må, i anledning av förevarande motion, i skrivelse till Kungl. Maj:t, anhålla, att Kungl. Maj:t ville låta utreda, huruvida och i vad mån utsträckt rätt till jakt och fiske för husbehov må, utan skada för en rationell jakt- och fiskevård, kunna beredas arrendatorer, torpare och deras vederlikar i Norrland och Dalarna samt för riksdagen framlägga det förslag, vartill denna utredning kan föranleda.

Stockholm den 31 mars 1919.

På jordbruksutskottets vägnar:

RAOUL HAMILTON.

Reservation

av herrar *Ericsson, Aaby, greve Wachtmeister, Barthelson, friherre Silfverschiöld, Ohman*, som ansett, att utskottets utlåtande bort hava följande lydelse:

»Enligt 6 § etc. — — — — —
 — — — — — övriga fastigheten.»

Denna motion hänvisades till förberedande behandling av lagutskottet, som i sitt utlåtande, nr 19, hemställde om avslag å motionen. Motiveringen till denna hemställan var av följande lydelse:

»Den stora betydelse, jaktens och fiskets rationella utnyttjande har för vårt lands livsmedelstillgång, får icke underskattas. Också har intresset för såväl jakt som fiske under senare åren städse ökats, och bådadera hava med rätta befunnits vara förtjänta av åtgärder från statens sida för sitt fortbestånd och utveckling. Ett frigivande av jakten och fisket i den utsträckning, motionären föreslagit, skulle enligt utskottets förmenande utan tvivel hämma denna utveckling och därigenom medföra icke blott för arrendatorn minskat utbyte av fisket utan jämväl för landet i dess helhet ur folk-näringsynpunkt menliga påföljder. Då arrendatorn vid norrländska arrendelagens tillkomst förmenades böra erhålla rätt till husbehovsfiske, därför att fisket ansågs lämna ett så värdefullt bidrag till hushållet, att det särskilt i avlägsnare trakter och under nödår skulle för jordbrukaren vara så gott som oundgängligt, måste man likväl för fiskets egen skull från den uppställda regeln göra det undantag, som ovan nämnts. Det lär icke kunna bestridas, att ett medgivande åt arrendatorn att fiska jämväl i det fiskevatten, däri särskilda åtgärder av jordägaren vidtagits till fiskets befrämjande, skulle medföra fara för att intresset för fisket skulle minskas och att åtgärder i nu nämnt syfte skulle så småningom utebliva, ett förhållande, som i sin ordning helt visst komme att återverka jämväl på det arrendatorn redan tillkommande husbehovsfisket. Utskottet kan alltså icke förorda någon ändring härutinnan, så mycket mindre som erfarenheten givit vid handen, att det norrländska fisket på flera ställen är statt i tillbakagående.

Ej heller kan utskottet tillstyrka bifall till motionärens hemställan om utsträckning av arrendatorns rätt till fiske till allt hemmanets eller lägenhetens fiskevatten. Ätminstone såvitt Norrland gäller, torde denna rätt i allmänhet redan nu tillkomma arrendatorn, då nämligen fisket där som regel är oskiftat. Och för det fall, att fisket är skiftat, lærer arrendatorn till stöd för sitt anspråk att få fiska i annat fiskevatten än det, som hör till den arrenderade jorden, icke kunna åberopa starkare skäl än till exempel en jordägare, vars ägor gränsa upp till fiskevattnet, eller för övrigt varje annan, som, enär han har sitt hemvist i grannskapet av fiskevattnet eller av annan anledning, skulle hava fördel av att få tillgodogöra sig fisket i detsamma.

Vad slutligen angår arrendatorns rätt till jakt, erbjuder jakten onekligen många likheter med fisket. En på sätt motionären avser obegränsad rätt för arrendatorn till jakt skulle emellertid enligt utskottets förmenande innebära ett bestämt hinder för främjandet av en rationell jaktvård. Någon begränsning i avtalsfriheten mellan jordägare och arrendator beträffande jakten, på sätt skett för fiskets del, synes icke heller hava ifrågasatts vid norrländska arrendelagens tillkomst. Ändrade förhållanden, som

nu skulle kunna föranleda ett ingripande från lagstiftarens sida i detta avseende, lära icke hava inträtt.»

Denma lagutskottets hemställan biträdades av första kammaren, men avslogs av andra kammaren, som i stället biföll en vid utlåtandet fogad reservation, vari begärdes utredning, huruvida och i vad mån utsträckt rätt till jakt och fiske för husbehov kunde, utan skada för en rationell jakt- och fiskevård, beredas arrendatorer och deras vederlikar i Norrland och Dalarna.

Utskottet delar till alla delar den av lagutskottet vid 1918 års lagtima riksdag uttalade uppfattningen beträffande följderna av en utsträckning utav den arrendatorer, torpare och deras vederlikar tillkommande rätten till jakt och fiske i Norrland och Dalarna. Då utskottet sålunda håller före, att för Norrlands och Dalarnas vidkommande en utsträckning i enlighet med motionärens förslag av arrendatorers och vederlikars berörda rätt skulle kunna utgöra ett bestämt hinder för främjandet av en rationell jakt- och fiskevård, kan utskottet än mindre biträda motionärens hemställan i vad den avser övriga, mera tätt bebyggda delar av landet.

Utskottet hemställer alltså,

att förevarande motion ej må till någon riksdagens åtgärd föranleda.»